

HØJSKOLESANGBOGEN - 19. UDGAVE 2020

Forfatteren og filosofen John Engelbrech har sagt *"Vi mennesker kan ikke flyve, men vi kan i det mindste syng"*. Det synes jeg er passende indledning til en lille artikel om 19. udgave af Højskolesangbogen, som jeg netop har modtaget og flittigt bladret igennem.

Højskolesangbogen er siden 1894 blevet udgivet med intervaller af 4 – 15 år. Udgaven før den kommende altså den 18. udgave af Højskolesangbogen udkom i 2006.

Fra begyndelsen hed sangbogen *"Sangbog for den danske folkehøjskole"*. Fra den 7. udgave til og med den 17. udgave hed bogen *"Folkehøjskolens Sangbog"*.

I 2006 da den 18. udgave kom i handlen hed bogen slet og ret *"Højskolesangbogen"*. Man droppede om end ikke *"folket"* så dog *"Folke"*. Om der er en dybere mening med dette fravalg, er jeg ikke bekendt med. Men med mit kendskab til det udvalg, der har siddet i sangbogsudvalget, så skal de nok have en udredning på denne udeladelse.

Det er FFD, Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark, der er udgiver af Højskolesangbogen, og det er også FFD der udpeger sangbogsudvalget. Formanden er tidl. højskoleforstander Jørgen Carlsen, som i øvrigt også var menigt medlem af udvalget til den 18. udgave. Men denne gang som formand. Udvalget består af tidligere højskoleforstander Jørgen Carlsen (formand), radiovært og pianist Mathias Hammer, forstander på Ollerup Musikefterskole Mette Sanggaard Schultz, forfatter Dy Plambeck, musiker og komponist Anne Eyermand og højskoleforstander Søren Launbjerg.

Det er altid spændende og se, hvad udvalget har taget med af nye sange. Men, det er i grunden mere interessant at se, hvilket sange de har udeladt. For det er netop udeladelserne, der giver anledning til stor offentlig debat og beskyldninger om smagsdommeri. For er der noget, man kan hidse sig op over, er det, hvis udvalget fravælger sange, man har sunget i mange år og holdt af.

I 1975 fik jeg min første ansættelse i højskolen. Det var på Jaruplund Højskole i Sydslesvig. Her var skolens lærere og forstander en dag i august 1975 inviteret til et højskolekonvent på Rønshoved Højskole om den netop udgivne 16. udgave af Højskolesangbogen. Den gamle Hans Harder var sammen med sønnen Oscar stadig medforstander på Rønshoved Højskole.

Nu afdøde Per Warming, som senere skrev melodien til højskolesanghittet *"Du kom med al det der var dig"*, havde som ny lærer på Rønshoved fået til opgave at holde et oplæg om den nye Højskolesangbog. En ikke nem opgave som ny lærer. Det skal siges, at det var hedebløge det år, og vi deltagere havde før Per Warmings oplæg indtaget en grundig frokost, hvor der absolut ikke manglede noget, hverken vådt eller tørt. Efter frokosten blev vi gelejdet op i foredragssalen i

toppen af hovedbygningen. Heroppe kunne vi skue ned over Flensborg Fjord mod det tabte land, og så var det djævelsk varmt.

Vi var vel en 50 – 60 deltagere og forstander Hans Harder sad på første række og kom med tilråb under Per Warmings oplæg. Tilråb som, "hørt, enig, ja det er rigtigt". Jeg må ærligt tilstå, at vi var, ikke kun mig, men alle var godt sat til af hedebløgen og især det overdådige frokostbords herligheder. Men det jeg erindrer mig, var Per Warmings angreb på Højskolesangbogens mange udeladelser, især de historisk sønderjyske sange, og at man stor set havde beholdt alle Jeppe Aakjærs sange. En af anklagerne gik på, at man slet ikke burde synge Aakjærs sange på en dansk højskole, for de var for socialistiske. Sangbogsudvalget blev beskyldt for det værste næst efter landsforræderi, og især et navn fra udvalget blev nævnt igen og igen, det var Jytte Engberg fra Båring Højskole. Men den hede augustdag i 1975 anede jeg ikke, hvem denne Jytte Engberg var. Men det blev jeg meget snart klar over.

Året efter fik jeg nemlig en læreransættelse på Båring Højskole, hvor jeg blev kollega med omtalte Jytte Engberg. Jeg spurgte selvfølgelig ind til Jyttes opfattelse af de mange angreb og udfald. Jytte Engberg tog det bemærkelsesværdig roligt, for hun var fuld ud klar over den vrede den 16. udgave havde afstedkommet. Så hvad jeg kunne fortælle om Rønshoved Mødet forbavsende hende ikke, ja Jytte Engberg rejste faktisk rundt i div. foredragsforeninger, friskolekredse og højskoler og forsvarede den 16. udgave af Folkehøjskolesangbogen.

Når ret skal være ret, så blev der skåret kraftigt fra og i den 16. udgave, og det har også efter min opfattelse været den ringeste sangbog, jeg har oplevet i min tid. Ikke at jeg kan sige, at al skyld kan lægges på udvalget, de arbejdede jo ud fra det kommissorium de havde fået fra FFD, hvor udvalget skulle reducere sangbogen med godt 300 sange, finde nye sange, og så skulle der tilmed udenlandske sange med i højskolesangbogen, hvilket ikke gjorde det nemmere for udvalget. De sønderjyske højskoler udgav senere et tillæg, hvor man mangfoldiggjorde de sange, der var blevet udeladt. Hvis man kommer rundt i genbrugsbutikker i dag, så vil man ofte støde på 16 udgave af bogen. Den er lidt tyndere end de øvrige og har et blank omslag.

Da det for nogle år siden blev besluttet at udgive en ny sangbog i 2020, så blev der opfordret til at alle kunne sende max. ti sangforslag ind til udvalget inden 31. dec. 2019. Der blev sendt 3109 sangforslag ind. I al ubeskedenhed, så sendte jeg også ti forslag med en begrundelse.

Mine forslag kom ikke gennem nåleøjet for sangbogsudvalget. Jeg havde dog håbet, at i det mindste mit forslag med Sigfred Pedersens sang "Hvornår er der dejligst i Danmark" ville blive medtaget. Men det gjorde den ikke. Retfærdigvis har man medtaget "Nu lokker atter de lange veje" og Sigfred Pedersen er nu endelig ,53 år efter sin død, blevet repræsenteret i Højskolesangbogen.

Den nye sangbog indeholder i alt 601 sange. Det er 29 flere end i 18. udgave. Der er 125 sange der er kommet ud og 150 nye sange medtaget. Den mest omtalte sang som er gledet ud er Shu Bi Duas Danmarkssang. Flere andre med den er væk, måske vil vi, som tiden går, finde ud af om udeladelserne virkelig mangler. Et par sange jeg umiddelbart (måske) kommer til at savne er: "Ind

under jul" og "Våren er i luften", men hvad, mon ikke jeg og den øvrige sangglade verden klarer det også. Jeg bemærker også at Thorkild Bjørnvigs sang "Hvad er år og hvad er alder" skrevet til Seniorhøjskole i Nr. Nissum er gledet du. Det forstår jeg meget vel.

Kim Larsen kommer med igen. Selvfølgelig. Denne gang med en af hans sidste sange, som også udkom på Kim Larsens sidste CD/LP-plade. Det er sangen "Den lige vej", hvor de første linjer lyder: "Når min regnskab det skal gøres op/ så tror jeg nok Vorherre får en prop/for jeg har syndet så det stod i stænger/men det gør jeg ikke læng're....Jeg vil vurdere, at denne sang godt kan gå hen og blive den kommende begravelsessang, til erstatning for "Om lidt bliver her stille". Ja, måske den ligefrem ad åre vil finde vej til Salmebogen. Men det er nok lidt for tidligt, ja ligefrem dristigt, at spå om den slags. Det tog trods alt 62 år inden man besindede sig at tage Jakob Knudsens "Se nu stiger solen" med i Salmebogen.

Den mest opsigtvækkende sang "Ramadansangen" bliver der ikke levnet megen ære. Men jeg synes, den er ok, og at den skal med i denne samling. Hvor ellers? Flere har været ude med den poetisk rive og sige, at det er et elendigt digt. Jeg synes, det er meget godt – "Nu rammer dagen København/RAMADAN i København."

Den 18. udgave af Højskolesangbogen blev solgt i 400.000 eksemplarer. Det er vist Danmarksrekord for solgte sangbøger. Eller bøger i det hele taget. Sangbogen er blevet solgt bredt, så det er ikke kun høj-og efterskolerne, der køber bogen, men også sognehuse, forsamlingshuse, virksomheder og ikke mindst private der har købt eller køber sangbogen. Coronakrisen og Phillip Fabers morgensang i foråret har udvidet det folkelige kendskab til fællessangen, som nok vil kunne aflæses salgstallene.

En lille fejlskud, men i min optik et grimt signal at sende, er, at bogen ikke længere trykkes på et dansk trykkeri, men på et trykkeri i Holland. Hvorfor det er nødvendigt, forstår jeg bare ikke.

Højskolesangbogen - www.hojskolesangbogen.dk
Copyright © 2020
Forlaget Højskolerne
Musikalsk tilrettelæggelse og
redaktion: Jakob Faurholt
Nodesats og DTP: Hans Mathiesen
Tryk: Royal Jongbloed, Holland
Bogen er sat med Minion Pro
Omslag: Vignet af Niels Skovgaard,
renignet af Forlaget Højskolerne
ISBN 978-87-87697-51-1

Alt i alt synes jeg, der er foretaget fornuftige valg og fravalg. Uanset hvem der har foretaget valgene og ikke mindst fravalgene, vil Højskolesangbogen give anledning til debat, for det underlige ved tradition er netop, at hvis ikke den bliver fornyet en gang imellem så dør den. Og det skulle den jo nødig.

